

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ÜNİVERSİTEDEN BEKLENTİLERİ VE BÖLÜM MEMNUNİYETİ ARAŞTIRMASI: ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Abdullah NARALAN

Atatürk Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü
Doçent Doktor
anaralan@atauni.edu.tr

Salih Serkan KALELİ

Ardahan Üniversitesi
Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu
Öğretim Görevlisi
serkanland9@hotmail.com

Özet

Üniversite öğrencilerinin beklentilerini anlamak ve onlara cevap vermek çok önemlidir. Üniversiteler, kuruldukları bölgelerin kalkınmalarını gerçekleştirmede itici güç olma misyonunu üstlenmelerinin yanı sıra, evrensel amaçları doğrultusunda sadece buldukları yörede yaşayanlara hitap etmemekte, ülkenin dört bir yanından, hatta yurt dışından gelenlere de kucak açmaktadırlar. Üniversitede lisans düzeyinde eğitim gören öğrencilerin farklı konulardaki beklentilerini saptamak, bölüm ve sınıf bazında beklenti değişimlerini incelemek amacıyla Atatürk Üniversitesinde anket çalışması yapılmıştır. Çalışmada Atatürk Üniversitesi'nde okumakta olan öğrencilerin, üniversiteden ve bölümlerinden beklentileri analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Atatürk Üniversitesi, Öğrenci Beklentileri

Alan Tanımı: İşletme (İstatistiksel Analiz)

UNIVERSITY STUDENTS' EXPECTATIONS FROM UNIVERSITY AND THE SATISFACTIONS LEVEL FROM THEIR DEPARTMENTS' ATATURK UNIVERSITY CASE

Abstract

The understanding the expectations of university students and to respond to them is very important. The universities undertake the mission to be the driving force in realizing the development of the regions as well as not only address those living in

the region and but also welcome to people from around the country even coming from abroad. To identify the undergraduate level students' expectation about different subjects has been conducted a department and class-based survey at Ataturk University. In this study, Ataturk University students' expectations from university and their department have been analyzed.

Keywords: Ataturk University, Students' Expectations,

JEL Code: C10

1. GİRİŞ

Bilime dayalı bilginin oluşturulduğu, geliştirildiği ve bunları kullanabilecek bireylerin yetiştirildiği eğitim-öğretim kurumları olan üniversiteler, temel bilimsel ve uygulamalı araştırmalar ile yeni kavramların meydana gelmesine öncülük ederler. Bir ülkenin bilimsel ve teknolojik araştırma-geliştirme sistemi içinde en önemli yeri olan üniversiteler, ayrıca ülkenin ekonomik, sosyal yönden büyüme ve gelişmesine de doğrudan etki ederler. Üniversitelerin söz konusu etkileri; insan kaynağının geliştirilmesi, ekonomik politikaların analizi ve araştırılması, ekonomik gelişme için danışmanlık yapılması, sahip oldukları bilgi ağının teknik asistanlık yoluyla sanayiye aktarılması, yeni bilgiler için sürekli bir araştırma ortamına sahip bulunulması şeklindedir.

Ülkemizde üniversitelerin eğitim ve öğretim olanakları, vizyonları, misyonları, yönetilme biçimleri, araştırma-geliştirme, iletişim, bilişim ve ulaşım imkânları, veri toplama, işleme ve bilgi üretme olanak ve kapasiteleri gibi birçok imkânlar açısından birbirleriyle farklılık gösterdiği görülmektedir. Bu durum, öğrencilerin gerek üniversiteyle ilgili gerekse gelecekle ilgili beklentilerinde farklılıklara yol açabilmektedir. Özellikle üniversiteye yeni girmiş öğrencilerin beklentileri ile bölümlerinde okumakta olan öğrencilerin beklenti değişimlerinin bilinmesi ve bu konuda yeni düzenlemelere gidilmesi, yeni kararların alınıp uygulamaya geçirilmesi, üniversitelerin işlevlerini daha iyi ve gerçekçi yönde yerine getirebilmeleri açısından kaçınılmaz olmaktadır. Bu yönde yapılacak araştırmalar da üniversite yönetimine ışık tutacaktır.

2. ARAŞTIRMANIN AMACI, KAPSAMI VE BULGULARI

Bu çalışmanın amacı, Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin okudukları bölümlerden memnuniyetlerini araştırmak, eğitim gören öğrencilerin ideallerindeki bölüm, beklentilerini ve memnuniyetlerini tespit etmektir. Böylece öğrencilere faydalı

olabilecek her türlü imkânın sağlanması ve gerekli tedbirin alınması varsa eksiklik ve yetersizlikler, bunları belirleyip yöneticilere bilimsel destek sağlamaktır.

Bu çalışmada, demografik soruların yanında, Atatürk Üniversitesinde eğitim veren fakülteleri ile ilgili eğitim öğretim düzeyi, mesleki beceri eğitimi düzeyinin ne kadar verimli olduğu yanında bölüm, fakülte, bulunulan il, üniversite memnuniyeti konularında sorular öğrencilere yöneltilmiştir.

Bu çalışma için tasarlanan anket konu ile ilgili uzman görüşlerine müracaat edilerek hazırlanmıştır. Hazırlanan anket uygulanmadan önce güvenilirlik analizi de yapılmıştır. Araştırmada kullanmak için tasarlanan ve dokuz bölümden oluşan anket formu Atatürk Üniversitesi'nde okuyan öğrencilerden tüm fakültelerin ortalama öğrenci sayısı üzerinden yapılan hesaplamalar sonucu 913 öğrenciye uygulanmış ve elde edilen sonuçlar çeşitli açılardan değerlendirilmiştir.

3. ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ÜNİVERSİTEDEN BEKLENTİLERİ ARAŞTIRMASI

Bu kapsamda yapılan çalışmada Atatürk Üniversitesi'nde okumakta olan öğrencilerin, bu üniversiteyi tercih nedenleriyle Üniversiteden beklentilerinin karşılanma düzeyleri analiz edilmektedir.

Analizlerde kullanılan veriler, yatay kesit veriler olup, 2010-2011 öğretim yılında üniversitede öğrenim gören öğrenciler üzerine uygulanan anketten sağlanmıştır. Ana kütleyi (yaklaşık 40 bin) temsilen %5 önem düzeyinde ve en çok %5 hata payıyla minimum örnek büyüklüğü 380 olarak saptanmıştır. Ancak eksik ve hatalı doldurulmuş anketlerin olabileceği düşünülerek 1000 anket uygulanmıştır. Anket uygulaması yapıldıktan sonra eksik ve boş anketler çıkarılmış olup geriye 913 anket kalmıştır bu sayı hedeflenen 380 sayısından oldukça fazladır. Örnek kütle 380 iken çalışmanın daha güvenilir olması için hedeflenen anket sayısından daha fazla anket değerlendirilmeye alınmıştır.

3.1. Demografik ve Üniversiteye İlişkin Bulgular

3.1.1. Anketlerin Fakültelelere Göre Dağılımı

Ana kütleyi doğru olarak temsil edebilmesi için anketler üniversitedeki fakültelerin toplam içindeki ağırlıklarına göre dağıtılmaya çalışılmış ve geri dönen anketlerin fakültelelere göre dağılımı Tablo 1 deki gibi olmuştur.

Tablo 1: Anketlerin Fakültelere Göre Dağılımı

Fakülte	Frekans	Yüzde	Fakülte	Frekans	Yüzde
Diş Hekimliği Fak.	16	1,8	Hukuk Fak.	11	1,2
Tıp Fakültesi	31	3,4	Mühendislik Fak.	91	10,0
K. K. Eğitim Fak.	119	13,0	Veterinerlik Fak.	9	1,0
Edebiyat Fak.	116	12,7	İkt. İda. Bil. Fak.	122	13,4
Ziraat Fak.	135	14,8	Fen Fakültesi	104	11,4
Güzel Sanatlar Fak.	21	2,3	Turizm ve Otel İşlet. YO	7	0,8
Sağlık Bilimleri Fak.	44	4,8	BESYO	31	3,4
İletişim Fak.	20	2,2	Erzurum M.Y.O	36	3,9
Toplam				913	100,0

3.1.2. Ailelerin Gelir Düzeyleri

Ankete cevap veren öğrencilerin ailelerinin ekonomik durumları ile ilgili olarak aylık gelirleri sorulmuştur. Verilen cevaplardan ailelerin büyük çoğunluğunun orta ve alt düzey sayılabilecek gelir düzeyinde oldukları görülmüştür.

Tablo 2: Öğrencilerin Gelir Durumu

Aile Aylık Gelir	Frekans	Yüzde
500 ve altı	92	10,2
500–1000	227	25,3
1000–1500	248	27,6
1500–2000	197	21,9
2000 ve üzeri	135	15
Toplam	899	100

3.1.3. Öğrencilerin Geldikleri Bölgeler

Ankete cevap veren öğrencilerin büyük çoğunluğunun Doğu Anadolu ve Karadeniz Bölgesi'nden geldikleri görülmüştür. Atatürk Üniversitesi'ne en az öğrenci gönderen bölge Güneydoğu Anadolu Bölgesi olmuştur.

Tablo 3: Öğrencilerin Geldikleri Bölgeler

Bölge	Frekans	Yüzde
Marmara	98	10,7
İç Anadolu	105	11,5
Ege	56	6,1
Akdeniz	86	9,4
Karadeniz	176	19,3
Doğu Anadolu	350	38,4
Güney Doğu Anadolu	41	4,5
Toplam	912	100

3.1.4. Öğrencilerin Okudukları Bölümü Tercihinde Kimin Etkili Olduğu

Çalışmaya katılan öğrencilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda bölüm tercihlerinde; baba, anne, danışman ve arkadaş gibi etkenlerin çok fazla etkili olmadığı, kendi tercihleri, istihdam kaygısı, tercih edilen bölümün popülerliği ve medya gibi faktörlerin %53 gibi bir oranda etkili olduğu gözlemlenmektedir.

Tablo 4: Öğrencilerin Tercihlerini Etkileyenler

Tercihe Etki Eden	Frekans	Yüzde
Babası	151	16,7
Danışmanı	161	17,8
Annesi	49	5,4
Arkadaşı	64	7,1
Diğer	480	53
Toplam	905	100

3.1.5. Okudukları Bölümün Kaçınıcı Tercih Olduğu

Öğrencilere seçtikleri bölümün kaçınıcı tercihleri oldukları sorulduğunda büyük bir kısmının (%53,4) ilk 5 tercihinden birini okudukları görülmüştür.

Tablo 5: Öğrencilerin Kaçınıcı Tercihlerine Yerleştiği

Tercih Sırası	Frekans	Yüzde
1 – 5	481	53,4
6 – 10	210	23,3
11 – 15	113	12,6
16 ve Üstü	96	10,7
Toplam	900	100

3.2. Fakültenin Sağladığı Eğitim ve Öğretim İmkânları

3.2.1. Bölümde Verilen Eğitimin Verimli ve Yeterliliği

Okunulan bölümünde verilen eğitimin verimli olduğunu düşünen öğrencilerin sayısı, bölümde verilen eğitimin yetersiz olduğunu düşünen öğrenci sayısından biraz daha fazladır. Fakat öğrencilerin büyük bir çoğunluğu bu konuda kararsız kalmışlardır.

Tablo 6: Bölümde Verilen Eğitimin Verimli ve Yeterliliği

Katılma Düzeyi	Frekans	Yüzde
Tamamen Katılmıyorum	128	14,3
Katılmıyorum	173	19,3
Kararsızım	277	30,9
Katılıyorum	237	26,5
Tamamen Katılıyorum	81	9
Toplam	896	100

3.2.2. Üniversitenin İş Dünyasını Tanıması İçin Öğrencilere Olanaklar Sağlaması

Çalışmaya katılan öğrencilerin %41,6'sı “üniversitesinin iş dünyasını tanıması için kendilerine olanak sağlamıyor” düşüncesini ifade ederken, “üniversite iş dünyasını tanımada olanak sağlar” düşüncesine katılan öğrenci oranı %32,9'dur.

Tablo 7: Üniversitenin Öğrencilere İş Dünyasını Tanıma Fırsatı Vermesi

Katılma Düzeyi	Frekans	Yüzde
Tamamen Katılmıyorum	168	18,8
Katılmıyorum	204	22,8
Kararsızım	229	25,6
Katılıyorum	202	22,6
Tamamen Katılıyorum	92	10,3
Toplam	895	100

4. Sosyal ve Kültürel Faaliyetler

4.1. Üniversitede Yeterli Sayıda Panel, Konferans Gibi Etkinlikler Düzenlenmesi

Atatürk Üniversitesinde yeterli sayıda panel, konferans gibi etkinliklerin düzenlenmediğini düşünen öğrencilerin oranı, yeterli sayıda panel, konferans gibi etkinliklerin düzenlendiğini ifade eden öğrencilerden biraz daha fazladır. Tablo 8'de bu oranlar gösterilmiştir.

Tablo 8: Üniversitede Yeterli Sayıda Panel, Konferans Gibi Etkinlikler Düzenlenmesi

Katılma Düzeyi	Frekans	Yüzde
Tamamen Katılmıyorum	147	16,3
Katılmıyorum	226	25,1
Kararsızım	177	19,7
Katılıyorum	265	29,4
Tamamen Katılıyorum	85	9,4
Toplam	900	100

4.2. İlgi ve Yeteneklerine Uygun Öğrenci Kulüpleri Bulunması

Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu eğitim gördükleri fakültede kendi yeteneklerine uygun bir öğrenci kulübünün bulunmadığını ifade etmişlerdir.

Tablo 9: Üniversitede Uygun Öğrenci Kulüpleri Bulunması

Katılma Düzeyi	Frekans	Yüzde
Tamamen Katılmıyorum	147	16,4
Katılmıyorum	235	26,3
Kararsızım	215	24
Katılıyorum	228	25,5
Tamamen Katılıyorum	70	7,8
Toplam	895	100

5. Fakültelerdeki ve Üniversitedeki Kütüphane Hizmetleri

5.1. Kütüphane Her Türlü Kaynak Açısından Zengin Olması

Çalışmaya katılan öğrencilerin %43,9'u üniversite ve fakülte'deki kütüphanelerin kaynak zenginliği bakımından yeterli olduğunu, %20,5 ise kütüphanelerin kaynak zenginliğinin olmadığını ifade etmişlerdir.

Tablo 10: Kütüphanenin Her Türlü Kaynak Açısından Zengin Olması

Katılma Düzeyi	Frekans	Yüzde
Tamamen Katılmıyorum	59	6,6
Katılmıyorum	124	13,9
Kararsızım	139	15,6
Katılıyorum	323	36,2
Tamamen Katılıyorum	247	27,7
Toplam	892	100

5.2. Kütüphane Olanaklarına Elektronik Ortamda Ulaşılması

Verilen kütüphane hizmetindeki olanaklara elektronik ortamda ulaşılması ifadesine öğrencilerin %57,2'si katılırken, öğrencilerin %21,5'i de kütüphane olanaklarına elektronik ortamda ulaşmadığını ifade etmişlerdir.

Tablo 11: Kütüphane Olanaklarına Elektronik Ortamda Ulaşılması

Katılma Düzeyi	Frekans	Yüzde
Tamamen Katılmıyorum	73	8,3
Katılmıyorum	117	13,2
Kararsızım	189	21,4
Katılıyorum	294	33,3
Tamamen Katılıyorum	211	23,9
Toplam	884	100

6. Öğrencilerin Okudukları Bölümü Seçmelerinde Etkili Olan Faktörler

6.1. İş İmkânının Diğer Bölümlere Göre Daha Fazla Olması

Ankete katılan öğrencilerin %52,1 gibi büyük bir çoğunluğu eğitim gördükleri bölümün diğer bölümlerden daha fazla iş imkânı sunacağını düşünmektedirler.

Tablo 12: İş İmkânının Diğer Bölümlere Göre Daha Fazla Olması

Katılma Düzeyi	Frekans	Yüzde
Hiç Etkili Olmadı	162	18,2
Etkili Olmadı	105	11,8
Emin Değilim	158	17,8
Etkili Oldu	268	30,1
Çok Etkili Oldu	196	22
Toplam	889	100

6.2. Bulunulan İlin Gelişmişliğinin Etkili Olması

Bölüm tercihi yaparken öğrencilerin seçtikleri üniversitenin bulunduğu ilin gelişmişliğinin öğrenciler için çok önem arz etmediği görülmektedir. Tablo 13'te de görüldüğü gibi öğrencilerin %59,2'si, ilin gelişmişlik düzeyinin bölüm seçmede çok etkili olmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 13: Bulunulan İlin Gelişmişliğinin Etkili Olması

Katılma Düzeyi	Frekans	Yüzde
Hiç Etkili Olmadı	281	31,6
Etkili Olmadı	245	27,6
Emin Değilim	182	20,5
Etkili Oldu	123	13,9
Çok Etkili Oldu	57	6,4
Toplam	888	100

6.3. İdealdeki Mesleği Elde Etmenin Etkili Olması

Öğrencilerin büyük bir oranının bölüm tercih etmede etkili olan faktörün ideallerindeki mesleği elde etmek olduğu görülmüştür. Tablo 14'de görüldüğü gibi bu konuda kararsız olanların oranı yüksektir.

Tablo 14: İdealdeki Mesleği Elde Etmenin Etkili Olması

Katılma Düzeyi	Frekans	Yüzde
Hiç Etkili Olmadı	146	16,5
Etkili Olmadı	120	13,6
Emin Değilim	141	15,9
Etkili Oldu	273	30,8
Çok Etkili Oldu	205	23,2
Toplam	885	100

7. Üniversite Öğrenimini Tercih Etmelerinde Etkili Olan Faktörler

7.1. Meslek Sahibi Olmak İçin

Öğrencilere üniversite eğitimini niçin tercih ettikleri sorusuna %77,3 gibi büyük bir çoğunluğun “meslek sahibi olmak için” şeklinde cevap verdikleri görülmüştür.

Tablo 15: Meslek Sahibi Olma Faktörü

Katılma Düzeyi	Frekans	Yüzde
Hiç Etkili Olmadı	73	8,2
Etkili Olmadı	43	4,8
Emin Değilim	86	9,7
Etkili Oldu	296	33,3
Çok Etkili Oldu	391	44
Toplam	889	100

7.2. Toplumda İtibar Sahibi Olmak İçin

Üniversite eğitimini niçin tercih ettikleriyle ilgili soruya “toplumda itibar sahibi olmak” ifadesine yine öğrencilerin büyük bir çoğunluğu %68,8’i katılmıştır.

Tablo 16: İtibar Sahibi Olma Faktörü

Katılma Düzeyi	Frekans	Yüzde
Hiç Etkili Olmadı	62	7
Etkili Olmadı	67	7,6
Emin Değilim	148	16,7
Etkili Oldu	290	32,7
Çok Etkili Oldu	320	36,1
Toplam	887	100

8. Memnuniyet Durumuna Öğrencilerin Katılımı

8.1. Okunan Üniversiteden Memnuniyet

Ankete katılan öğrencilerin %57,4’ü Atatürk Üniversitesinde eğitim görmekten memnun olduklarını, %23,1’i de üniversiteden memnun olmadıklarını ifade etmişlerdir. Kararsızların oranı yaklaşık %20 dolaylarındadır.

Tablo 17: Okunan Üniversiteden Memnuniyet

Katılma Düzeyi	Frekans	Yüzde
Hiç Memnun Değilim	98	11
Memnun Değilim	108	12,1
Kararsızım	174	19,5
Memnunum	358	40
Çok Memnunum	156	17,4
Toplam	894	100

8.2. Eğitim Görülen Bölümden Memnuniyet

Çalışmaya katılan öğrencilerin %68,5 gibi büyük bir oranının eğitim gördükleri bölümden memnun oldukları görülmüştür. Memnun olmayanların oranı %18 civarındadır.

Tablo 18: Okunan Bölümden Memnuniyet

Katılma Düzeyi	Frekans	Yüzde
Hiç Memnun Değilim	81	9,1
Memnun Değilim	83	9,3
Kararsızım	118	13,2
Memnunum	347	38,8
Çok Memnunum	266	29,7
Toplam	895	100

8.3. Üniversitenin Bulunduğu İlden Memnuniyet

Öğrencilerin %36,2'si üniversitelerinin buldukları Erzurum ilinden memnun olduklarını, %41,3'ü ise memnun olmadıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 19: Bulunulan İlden Memnuniyet

Katılma Düzeyi	Frekans	Yüzde
Hiç Memnun Değilim	206	23
Memnun Değilim	164	18,3
Kararsızım	201	22,5
Memnunum	215	24
Çok Memnunum	109	12,2
Toplam	895	100

9. SONUÇ

Üniversitelerin şehre ve bölgeye ekonomik ve sosyal katkısı göz ardı edilemez. Gerek çalışanları ve gerekse öğrencileri ile üniversiteler ekonomide itici bir güçtür. Üniversitelerin bölgesel etkilerinin sayısal olarak ölçüldüğü çalışmalar vardır. Bu çalışmada ise sadece Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin üniversiteden beklentileri ve buldukları durumdan ne ölçüde tatmin oldukları ile ilgili bulgulara yer verilmiştir.

Bir üniversitenin bölgeye ve şehre olan katkısının öğrencilerinin ve çalışanlarının sayısı ile doğru orantılı olması yanında öğrencilerin ekonomik durumu, şehrin ve üniversitenin cazibesi, beklentilerin karşılanma düzeyi, geldikleri bölge gibi faktörler ile de ilişkilidir. Bu bağlamda yapılan çalışmada öğrencilere belirtilen konularla ilgili sorular yöneltilmiş, elde edilen cevaplar üniversite açısından değerlendirilmiştir.

Genel anlamda Atatürk Üniversitesinde okuyan öğrencilerin üniversiteden ve ayrıca eğitim gördükleri bölümden memnun oldukları gözlemlenmiştir. Araştırmada dikkat çeken hususlardan bazıları şöyledir:

- Öğrencinin üniversite ve bölümü tercihinde etkili olan kişilerden danışman ve babanın rolü çok azdır.
- Bölümün seçilmesindeki etkilerden ilin gelişmişliği öğrenci için çok önemli olmayıp okunulan bölümün iş imkânları ve idealindeki mesleği elde etme önemli görülmektedir.
- Öğrenciler üniversite eğitiminin meslek sahibi yaptığını ve toplumda itibar sağladığını düşünmektedir.

- Öğrenciler üniversite ve bölümden büyük ölçüde memnun iken, üniversitenin bulunduğu şehir öğrenciler için tatmin edici gelmemiştir.
- Son olarak öğrencilerin tercih yaparken ilin gelişmişliğini dikkate almadıkları ve sonraki süreçte sıkıntı yaşadıkları gözlemlenmiştir.

Ayrıca genel anlamda bölüm memnuniyet araştırması sonuçlarının “dilek ve temenni” için yer verdiğimiz kısma baktığımızda Atatürk üniversitesinde okuyan öğrencilerin dilek ve temennileri şöyle olmuştur;

- Atatürk üniversitesinde yapılan sosyal ve kültürel etkinliklerin artırılması,
- Sınav sonuçlarının zamanında açıklanması,
- Öğrenci ve öğretim üyesi arasındaki iletişim kopukluğunun en aza indirilmesi,
- Danışmanlık hizmetlerinin artırılması ve daha faydalı hale getirilmesi,
- Derslerin kişisel gelişime de yönelik olması, işlenen derslerin pratiğe daha fazla yansıtılması,
- Fakülte binalarının temizlenmesine önem verilmesi,
- Ortak kullanıma açık alanların daha temiz tutulması,
- Kampüs içerisindeki çevre düzenlemesine ve temizliğine daha fazla önem verilmesi,
- Kampüs içerisindeki tüm alanlara kolay internet erişimi,
- Kampüs giriş çıkışlarında güvenliğin artırılması,
- Kimlik kontrolünün sık sık yapılması vb. dilek ve temennilerde bulunmuşlardır.